Ч. 112 (10.789). Львів, неділя 23. травня 1926. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 151 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Поворот до рівноваги?

Переговори між поміркованою лівицею і правицею. — Речинець скликання Національного Зібрання. — Кандидати на президента держави. — Оптимістичний погляд прем. Бартля. — Розвязання сойму. — Секретаріят для національних меншин. — Зміна настроїв у центрі і на правиці. — Відношення Українців і Білорусинів до кандидатури Пілсудського. — Поворот до рівноваги в Познанщині.

Варшава 21. травня 1926.

Як було до передбачення, речинець скликання Нац. Зібрання дещо протягається. Запрошення на нього мають бути вислані завтра, а саме Нац. Зібрання радитиме у Варшаві. В цій справі за ініціятивою марш. Ратая ведуться переговори між обома сторонами: поміркованою лівицею і правицею. Зачувати, що правиця згодиться на Варшаву, якщо ліві партії і такі організації, як „Стрішелєц" дадуть гарантії, що Нац. Зібрання могтиме радити в спокою і безпеці. Нац. Зібрання буде скликане на 31. ц. м.

Після заяви марш. Ратая, що він не думає про кандидатуру на становище президента держави, висувають тут на це становище назвища кількох політиків. Так правиця, закинувши Войцєховського, згадує як про свого кандидата марш. сенату Тромпчинського, котрий також відпекується цієї почести, заявляючи, що його кандидатура в нинішніх умовах булаб чистою провокацією лівиці. Крім цього деякі праві кола висувають кандидатуру ген. Сосньковського, одначе з уваги на стан його здоровля ця кандидатура є мало актуальна. Лівиця висунула кандидатуру марш. Пілсудського, але кажуть, що на всякий випадок зарезервувала собі кандидата проф. варш. університету Яна Кохановського. Крім того називають іще як кандидатів б. премієра Регенційної Ради Кухаржевського і б. гал. намісника Бобжинського.

Дальший хід подій на основі погляду теперішнього премієра проф. Бартля представляється ось так:

Нац. Зібрання вибере президента держави. Опісля збереться сойм і ухвалить уповноваження для нововибраного президента. Президент розвяже сойм і в неозначеному речинці відбудуться нові вибори.

В політичних колах живо займаються питанням поширення прав президента та розвязанням сойму. Думають, що внесення пос. Хашінського (в справі поширення прав президента) здобуде потрібну більшість. Між лівицею і правицею всеж таки прийде ще до гострої боротьби на парляментарній арені, бо правиця безумовно домагатиметься зміни виборчої ординації. Загально панує думка, що теперішній сойм закінчить своє життя в половині червня.

Національна квестія або, як звичайно говориться, справа національних меншостей досі не найшла ніякого зрозуміння у нових панів положення. Аж вчора рознеслася чутка, що прем. Бартель задумує здійснити колишню думку ППС. (висунену перед вступленням до т. зв. коаліційного уряду) і покликати до життя державний секретаріят для справ національних меншостей.

Кандидатура марш. Пілсудського на президента держави стрічається з прихильністю широких кол польського громадянства. Висловом того є між ин. те, що інтелігентська група „Пяста" рішучо заявляється за Пілсудським. Навіть у З.Л.Н. все більше права горожанства здобуває собі думку про конечність вибору Пілсудського на президента держави, бо це поклало би край роздвоєнню армії. За те в непольських клюбах до кандидатури маршалка Пілсудського ставляться здержливо. Український Клюб відбув засідання в тій справі, перевів широку дискусію, але не виніс ніяких постанов. Ця справа буде остаточно рішена Клюбом безпосередньо перед Нац. Зібранням. Білоруський Клюб не міг відбути засідання з огляду на недостачу комплєту. Радила тільки президія Клюбу. В справі кандидатури Пілсудського заявиться Клюб на свойому плєнарному засіданні в середу або в четвер слідуючого тижня.

Варшава оцінює положення в Познанщині в додатньому дусі. Премієр Бартель незвичайно вдоволений, що Познань, який „оставав під терором брехні", вертає до рівноваги. Познанська прокуратура, яка досі толєрувала вуличні виступи ендецько-познанської преси проти марш. Пілсудського, почала пресово-конфіскаційні репресії, що вплинуло на отверезіння познанських редакторів. Початкове підвищення ворожих до „бунтівничої" Варшави настроїв фактично понизилося і цей стан треватиме щонайменше до Національного Зібрання.

Зірвання конференції роззброєнь.

Женева, 21. травня.

На конференції роззброєнь не прийшло до порозуміння між Францією й Англією. Тому мусіли відложити наради на необмежений час. Той негативний вислід затяжних конференцій прийняли в англійських і американських колах з горечю і розчаруванням. Франція боронить становища, що не само роззброєння але й здібности даного народа до зброєнь можуть бути міродатні для оцінки й оправдування приготовуваних засобів оборони.

Абд-ель-Крім утік?

Абд-ель-Крім, покинутий племенем Бені Уріяжель, утік із сімєю на захід і дістався до племени Бені Сеф. Втеча проводиря повстанців зробила сильне враження в усіх племенах. Дня 20. травня получився еспанський фронт біля Аідіра з колюмною французьких військ. Союзники окружили становища Абд-ель Кріма. Французькі війська переломили лінію фронту.

Мусоліні творить альбанську фльоту.

Білгород, 21. травня.

До Дураца причалили три італійські воєнні кораблі під альбанським прапором із італійськими офіцирами й техніками. Зачувати, що Мусоліні задумує утворити альбанську фльоту, та що дав Альбанії ці три кораблі як основу альбанської воєнної фльоти.

З судової салі.

Зпід шибениці на волю.

Львів, 22. травня 1926.

В 1912 р. Гарасим Іванчук, селянин села Спасова сокальського повіту вступив до австрійської армії і був там аж до 1916 р., коли попав в російський полон. В 1918 р. вертає з полону і вступає до української армії. Бореться тут на галицькій землі, а потім іде на Україну і в 1919 р. попадає в польський полон. Інтернують його в Стшалкові, де перебуває до 1922 р. Випущений вертає до рідного села і там його негайно арештують як підозрілого в убивстві 4 інтернованих Поляків в Сокалі. Після кількамісячної слід. вязниці випускають його на волю, щоби небаром знову арештувати. В 1925 в червні, а потім вересня стає перед судом присяжних у Львові і цей засуджує його за злочин вбивства на кару смерти. Його оборонець вносить зажалення неважности і з початком цього року відбулася в Варшаві розправа в Найвисшому Суді, який зніс цей вирок і казав перевести поновну розправу у Львові. В днях 20. і 21. травня ц. р. перед судом присяжних у Львові відбулася його розправа. По дводневній розправі Герасима Іванчука присяжні судді своїм вердиктом звільнили. Розправу вів радник Антоневич, вотували радники Млинарський і Бендашевський, обвинувачував прокуратор Огоновський, боронив адвокат д-р Лев Ганкевич.

Біржа.

Гроші.

Курс ефективного доляра в приватних оборотах вагався 21. травня від 11·45—11·75 при неодностайній тенденції. На валютово-девізовій біржі дальше повний застій. Польський Банк платив валюти і девізи по 11·10 зол. Максимальний банковий курс 11·21—11·26 був нереальний.

Доляри американські 11·60—11·65, доляри канадійські 11·50—11·55, корони чеські 0.26·50—0.26·75, корони австрійські 0.00·00—0.00·00, леї 0.00·00—0.00·00, франки французькі 0.31·00—0·31·50, франки швайцарські 1·75—1·78, фунтів штерлінгів 47·00—48·00.

Збіжжа.

У біржевому обороті лише спорадична трансакція у красвій кукурудзі, зрештою без обороту. Пошукують добірної пшениці. Тенденція вдержана. Настрій спокійний.

Пшениця красва біла 53·50—54·50, пшениця красва червона 57·00—58·00, жито галицьке 33·00—34·00, ячмінь галицький пастівний 25·00—26·00, овес галицький 34·75—35·75.

Нашим коштом.

Львів, 22. травня 1926

В перших днях польського перевороту львівські офіціяльні й неофіціяльні „народові" чинники постановили консолідувати польську громадську думку генеральним наступом на Українців. З тією метою „кресова" преса, інспірована урядовими чинниками, розсівала „татарські вісти" про концентрацію радянських військ на Збручі, про „Українську Військову Організацію", про звязок Коновальця в Берліні з Тютюнником і Коссаком в Харкові і т. и. З тією метою відбулися арештування українських діячів у Львові. За боротьбу двох польських таборів, за роздвоєння їх думки, за громадянську війну мають платити Українці. Вони призначені на жертвенного козла, на той „чародійний" для „кресового лицарства" цемент, що в одну мить має засклепити рану на польськім організмі. Єдність польської опінії, припинення внутрішнього ворогування, розколу, затинкування розбіжностей — ось що під один знаменник зведе Поляків. Ця метод, так знаменито випробована перед війною чорносотенними чинниками в Росії, а опісля в Польщі, знову віджила з усею силою в грізних для Польщі днях.

Та те, що діялося у Львові в днях 13. і 14. ц. м., що діялося тільки на одному відтинку польської політики, тепер має бути прикладене в як найширшому розмірі.

В компромісі, який зарисовується між правицею і лівицею, жертвою мають впасти непольські народи, а в першу чергу Українці й Білорусини. Вони мають заплатити кошти тихого, мовчазного порозуміння двох ворогуючих і воюючих польських таборів.

Як ми вже вчора зазначували в статті „Без змін?" — в першу чергу оба табори мають в дальшому ході подій поділитися владою: політичну адміністрацію частинно візьме в своє посідання поміркована лівиця і безпартійно-ліберальне „болото", а шкільна адміністрація і шкільна політика має залишитись в руках правиці.

Ще цікавішою і для осягнення порозуміння конечною є зміна виборчої геометрії на „кресах" в той спосіб, щоби скомбінувати такі виборчі округи, які значно обтялиб число українського умандатованого представництва. Не даром репрезентант ЗЛН. пос. Римар найбільше попадає в розпуку з того приводу, що до сойму моглиб увійти з Галичини представники українського народу замісць дотеперішніх польських послів.

Поминаємо те, що в створених умовах іще під знаком запиту слід поставити участь українського населення у виборах, бо можуть заістнувати й такі обставини, що участь Українців або вже буде зайвою, або може бути зайвою в дальшій перспективі. Та цього питання не будемо тепер розглядати. На увазі маємо зовсім инше явище.

Основи польської конституції, виборчу ординацію й виборчу геометрію укладано без ніякої участи українського народу. Самочинно й самовільно накладано в літі 1922 р. величезні кари на Українців, членів виборчих комісій, що відтягалися від участи у виборчому акті. В осени тогож року переведено в Гали-

Red. czas. „Dilo" Pr. 235/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 108 (10785) z dnia 19. maja 1926 roku pod tytułem: „Pan Generał i joho polityka" a) między słowami: hromadjan, a słowami: bulwarni organy, b) między słowami: te politykom!, a słowami: W dopownenaiu, c) między słowami: oczewydno, a słowami: dali, d) między słowami: [illegible], a słowami: Gen. Sikorskyj zawiera znamiona występku z § 300 ustawy karnej uznał dokonaną w dniu 19. maja 1926 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedz. redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 100 zł. — Lwów dn. [illegible] maja 1926. Hawel.

представник Ліберії звернувся до англійського міністерства закордонних справ зі скаргою на Англійку Дороті Мільс, яка вернувшись з Ліберії подала пресі свої загальні враження про тамошні звичаї, доказуючи, що там квітне вповні людоїдство. Ця смілива пані вибралась до республіки негрів на власну руку з негром-куховаром, негром-служачим і одним перекладчиком, щоби переконатись про тамошне життя в усіх тих закутинах, де ще не стояла нога білої людини. Негри живуть там у печерах; коли вона приїзжала у ці дикі оселі, її товариші подорожі на знак привіту стріляли з рушниць. Ватажки негрів приносили їй у дарі звірину та овочі, а навіть пропонували жертви з людей, яких могла собі вибрати. Пані Мільс була свідком крівавих бенкетів, на яких смажили живцем ворогів, після страшних знущань. Після битви негри добивають своїх противників і зїдають їх. Представник Ліберії обурений цими інформаціями, заявляє, що канібалізму в його краю нема і що його земляки є тихим, скромним народом, який забавляється так само невинно та культурно, як Льондонці по клюбах і шинках. Безпека в лісах Ліберії є неменша як у нічних льондонських парках. З огляду на те, що пані Мільс піддержує свої твердження, ліберський амбасадор внесе проти неї скаргу до суду, коли вона видрукує свою книжку, яка небавком появиться п. з. „Англійка між Канібалами". Англійський суд матиме нелегке завдання. Уряд Ліберії буде мусіти хіба запрохати всіх присяжних судців на гостину до Африки, щоби перевести доказ правди.

— Необхідність реклями. Цими днями трапилась в Парижі така пригода: у найбільшій салі постійної випродажі ріжних творів мистецтва, вхопили за руку одного добре одягненого молодця, який заліз одному добродієві до кишені. Юрба накинулась на нього і хотіла відставити його до поліції. Молодцеві вдалось прийти до слова. Він заявив зібраним, що є молодим малярем, влаштовує виставку своїх образів і хотів би бачити на ній численних справжніх знавців мистецтва, таких як тут. А що роздавати звичайним способом летучки та катальоґи своєї виставки — річ даремна, бо їх ніхто не читає, він рішив вкласти їх нишком до кишені. Коли люде прийдуть до хати і найдуть у кишені здивовані брошурку, тоді її прочитають. 20 осіб присутних ствердило, що така брошурка вже є в їх кишені. Молодий маляр має безсумніву талант у пальцях.

— Памятник о. Е. Фенцика відслонено 16. ц. м. в Ужгороді на площі між міським театром і жидівською божницею. о. Евген Фенцик — це закарпатський поет і популяризатор (поема „Прощаніє Коріятовича" і короткі патріотичні вірші, писані язичієм). Крім того видавав від 1885 р. двотижневик „Листок", призначений для духовенства і видав кілька книжок для народніх шкіл. З приводу відслонення памятника промовляв у міськім театрі д-р Камінський, а потім м. ин. і наш землячок д-р Вергун, що цитував вірші Фенци на „великоруськім проізношенієм". Памятник збудовано завдяки субвенції Шкільного Відділу.

— Тайна мистецтва. Артист-маляр Петро Холодний на запит, звідки його образи мають такий солодкий тон, відповів: „Підчас малювання їм засадно цукорки „Фортуни Нової". 1725 б) 1—1

Памятайте: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Зі спорту.

Розвиток пожарно-руханкових товариств по війні.

Дві організації до світової війни: сокільська під проводом Сокола-Батька і січова під проводом Українського Січового Союзу сповняли на галицькій землі велику культурну й гуманітарну місію по селах. Вона проявлялася в допомозі при пожежах чи инших елєментарних нещастях, а також грала й почесну ролю у вихованні села, побороюючи в ньому темноту, пиянство та злодійство. Що воно дійсно так було, доказують нагороди і признання для наших товариств від асекураційних товариств, навіть польських, та річні субвенції галицького сойму, в якому дані референти певно не були для нас прихильно настроєні.

По війні цей рух по селах став наростати самочинно. Село хотіло відновити свої традиційні гімнастично-пожарні установи. Одначе натрапило на перешкоди. Заборони відновлювати товариства мали дві причини. Першою і найважнішою був промах наших сільських інтеліґентів, які в час не відновили діяльности і не зареєстрували товариства. Цей недогляд став потім доброю заслоною для адміністраційних чинників, бо, мовляв, товариство вже стільки а стільки літ не істнувало, тому треба засновати нове. Нового очевидно не дозволяли. Другим мотивом, на який поликувалися староства, був розпорядок воєвод, що такі товариства мають характер „війскової" організації, бо польські кола думають, що у нас мусить бути так само, як і в польських „охотничих стражах".

Зрозуміле, що без дозволу влади село не мало змоги навчитися навіть в нещастю собі помагати. Забороняючи наші товариства, Поляки стали рівночасно за апробатою воєвідства і на розказ староста примушувати організувати „стражи огньові" і втягати до них наше сільське парубоцтво. Для яких цілей? Ясно, що на те, аби зробити з нашого селянина мілітарну силу під проводом польських кольоністів, яка помагала би їм робити ріжного роду партійні порахунки, як воно саме тепер діється. А коли наш селянин своїм здоровим розумом передбачив, до чого воно йде (тим більше, що з його кишені зачали йти гроші на закупно ріжного роду чак для „стражей") і став закладати Луги й Соколи, то польські кресові чинники пустилися на провокацію. В своїх поліційно-провокаторських часописах зробили вони з наших пожарно-руханкових товариств ні більше, ні менше, тільки військову (мілітарну) організацію з крісами, мітрайлєзами і мало що не з гарматами. Проти цього наші центральні спортові установи обовязані запротестувати, де слід, а нам треба дальше вести енерґійну працю в напрямі поширення в усіх закутинах нашого краю українських пожарно-руханкових товариств. — ilne boy.

25-літній ювилей жид. рух. т-ва „Дрор".

В днях 1., 2. і 3. ц. м. жидівське руханкове товариство „Дрор" у Львові святкувало 25-літній ювилей свойого істнування. Товариство це в повнім розумінні свойого завдання розвинулося за кілька останніх літ повоєнної діяльности справді величаво. Успішна діяльність руханкова й на широку мету закроєна діяльність організаційна, сконсолідована внутрішня праця для ідеї створення фізично здорової жидівської суспільности найшли відгомін серед найширших кругів жидівського громадянства. Щире приняття імпрез товариства й ентузіястичне оплескування руховиків було доказом зрозуміння і признання для праці виділу т-ва. Тов. „Дрор" працює послідовно, не оглядаючись на перешкоди, щоби промостити шлях, який повів би жидівську молодь на таку височину фізичного розвою, яку тепер займають усі инші народи.

В програму свята входили: організаційні наради зїзду жидівського світового союзу руханкових товариств „Макабі", святочна академія, ювилейний руханковий попис і спортові змагання. Все відбулося при незвичайнім заінтересуванні суспільности, яка виповнила по береги салю підчас академії і руханкового попису.

Українське сокільство мало вже змогу нераз висловлювати признання товатиству „Дрор" і тим разом через своїх відпоручників зложило також щирі гратуляції. Слід підчеркнути, що на святі не було ніяких відпоручників від польських руханкових товариств.

Участь в перегляднім хороводі взяло 400 руховиків, що як примір повинна взяти собі українська молодь. Товариство не має дотепер відповідної рухівні, а площа Українського Городу в порівнанні до площі „Дрору" — це по европейськи впорядкований майдан.

Т. Білостоцький.

✝ Посмертна згадка.

о. Андрій Білецький уродився 1847 р. в Стрию у міщанській сімї. Гімназію покінчив у Львові, а богословія у Відни. Оженився з Наталією Горалевич, донькою священика, одначе по двох роках, будучи батьком одної доньки, повдовів. Перенісся у Львів, де щебель по щеблеві дійшов до можливо найвищого єрархічного щебля—мітрата, архіпресвітера і препозита Капітули. На Його долю випало тричі в житті правити львівською дієцезією. Двічі як капітульний вікарій по смерти бл. п. кардинала Сильвестра Сембратовича і Юліяна Куїловського, а раз, в часі арештування й увязнення Митрополита в Росії, як генеральний вікарій. Коли важилася справа обсади станиславівського а потім перемиського епископського престолу, прилюдна опінія видвигала і його імя між кандидатами. Покійний — це була сильно зарисована індивідуальність. Він все знав, чого хоче і до чого змірює. Посягав і посідав велику власть, але й умів без розпуки, тихо і спокійно переносити і заведені надії. По переконанням був „староруслном", але в останніх часах зблизився до українського руху, віруючи в його розріст і перемогу. Майбутній історик греко-кат. церкви в Галичині не помине і цеї характеристичної постатті з церковного поля. — В. Й. П.

✝

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
за бл. п.
Ананію Степанова
сот. У. Г. А. 1773
відбудеться в понеділок 24. травня в Волоській церкві о 8. год. рано.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Дм. Котка.
Неділя 23.V. Делятин.
Понеділок 24.V. Коломия.
Вівторок 25.V. Коломия.
Середа 26.V. Городенка.
Четвер 27.V. Городенка.
Початок о год. 8·30 вечером. Ціни скрізь знижені. 1659 17—?

День українського спортовця влаштовує Український Спортовий Союз дня 23. травня о год. 2·30 попол. на площі Сокола-Батька при стрийській рогачці. Ріжнородна і багата спортова програма. Легко-атлєтичні змагання. Кошиковий мяч. Копаний мяч. Масова ревія. Сотки спортової молоді бере участь у святі. Це свято відбувається цього дня по цілому краю. 1764 2—2

Конкурс. Виділ Філії „Просвіти" в Станиславові отсим оголошує конкурс на управителя Бурси в Станиславові. Письма вносити, або устно зголошуватися до канцелярії Філії „Просвіти" в Станиславові, вул. Голуховського 20. найдальше до 10. червня 1926. р. — Виділ. 1767 2—2

Національна музична драма її суть, завдання та історія — реферат пані Стефанії Надраги, який не міг відбутися дня 16. травня з причин від Т-ва незалежних, відбудеться дня 23. травня (неділя) о год. 6·30 в домівці Захоронки, вул. Руська ч. 3 на ширших сходинах Т-ва Жінок з вищою освітою. Проситься о численну участь. Гостям раді. УПРАВА. 1774 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ АКЦІОНАРІВ
АКЦІЙНОЇ СПІЛКИ
„ПОЛОТНО"
у ЛЬВОВІ

відбудуться в пятницю дня 11. червня 1926 р. о годині 17. в льокалі Спілки при вул. Городецькій ч. 95.

ПОРЯДОК НАРАД:

1) Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів.
2) Справоздання Надзірної Ради та предложення білянсу за II. адміністраційний рік 1925.
3) Справоздання Ревізійної Комісії.
4) Затвердження білянсу за адміністраційний рік 1925.
5) Вибір 4 членів Ради: 3 на 4 роки і 1 на 2 роки.
6) Вибір 3 членів Ревізійної Комісії і 2 заступників.

Акціонарі, котрі бажають взяти участь в Загальних Зборах, повинні найпізнійше на 8 днів перед Загальними Зборами зложити свої акції в касі Спілки або в касі Кооперативного Банку „Дністер" у Львові.
1778 1—1 НАДЗІРНА РАДА.

До членів звичайних і спомагаючих Пенсійного Інституту Українських Приватних Службовиків у Львові.
1779 1—1

Тому що в послідних часах наслідком відомих подій, слідувала часова перерва в правильнім функціонованню почтових урядів, продовжується отсим термін надсилання повновластий для делєгатів і повновласників на Загальні Збори Пенсійного Інституту до дня 31 мая 1926 р. включно з тим, що всі повновласти мусять до того часу перейти через протокол вхідчий Пенсійного Інституту Українських Приватних Службовиків у Львові, вул. Личаківська ч. 20., в противнім случаю повновласти будуть уважнені і на них не видається леґітимацій управнюючих до участи в Загальних Зборах Пенсійного Інституту. — За Пенсійний Інститут Українських Службов.: *Василь Цмайло Кульчицький*, в. р. заст. голови.

Святочний вечір в X. річницю смерти ІВАНА ФРАНКА

відбудеться заходом читальні Просвіти на Городецькій дільниці в понеділок дня 24. травня 1926 р. о год. 7·30 вечером в салі Лисенка зі слідуючою програмою: 1) Вступне слово: проф. М. Бабяк, 2) хор Франко-Лисенко: „Вічний революціонер", 3) Суспільна вага літературно-наукової праці Ів. Франка: реферат д-ра Ілярія Свєнціцкого, 4) хор. Франко-Січинський: „Даремне пісне", 5) Франко: „Чи вдуріла?" драм. сцена, 6) хор. Людкевич: „Чорна рілля" і „Пою коні", 7) „Каменярі" Івана Франка, колєк. декламація, 8) хор. Коваленко-Стеценко: „Прометей", хор Сеницький: „Слава йому, слава". Хорові точки виконає львівський співацький гурток під проводом Т. Купчинського. — Білєти продається від 6. год. при касі. — Ціни місць: I. м. 1 зол., II. — 0·75 зол., III., партер і бальком 0·50 зол. Чистий прибуток призначений на памятник Івана Франка. — *Виділ Читальні.* 1776 1—2

Ширіть наш часопис!

ДІТОЧЕ СВЯТО ШКІЛ У. П. Т.
6. VI. 1926.
1754 2—2
Площа С.-Б.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

скликав на день 25. квітня зібрання вужчого виділу партії. Всі заходи визначних радикальних діячів у справі замирення між двома стовбами партії не привели ні до чого, головно ізза рішучого опору Пашіча, котрий поставив рубом питання: „або я — або він!" У тяжкім настрою відбулося засідання партії. Пашіч, не зважаючи на весь свій авторитет, ледви дістав потрібних дві третини голосів для виключення Л. Йовановіча з партії, бо чимало делегатів цілком стрималось від голосування, показавши цим, що для них однаково дорогий один і другий. Подія виключення дуже вразила Йовановіча, котрий уважає себе жертвою обовязку, бо він мовляв, боровся лише за добро партії, в котрій діються тепер річи негідні чесних людей. Самі радикали висловлюються, що цей вчинок Пашіча не є законним, бо по статуту партії виключити посла може лише парляментарний клюб партії, коли парлямент не є розвязаний. Але Пашіч не зважився виступити перед клюбом, бо там не сподівався успіху.

М. Узунович зі своїми міністрами став посередині між прихильниками Пашіча і Йовановіча і на нього тільки покладали надії радикали щодо цілости партії. Радіч, щоб цілком знищити розкол у своїй партії, пішов знову на порозуміння, лише вимагав усунення з уряду Нікіча та Шуперини, котрі помішали йому своїм вчинком карти в політичній грі; та коли радикали на це не погодились, він попустив ще далі — згодився на їх залишення в уряді Узуновича, поповнив инші місця своїми людьми, а сам лишився таки поза урядом. Таким робом до влади прийшов знову майже той самий старий радикально-радічівський уряд Узуновича. Здавалося, що знову надійшов час консолідації і більш-менш спокійного політичного життя. Так би воно певно й було, колиб Радіч щиро був робив усі свої порозуміння, а не дивився на них, як на певний тактичний хід до нового слушного моменту, до нової кризи. Його мета так чи инакше ослабити найбільшу партію в Югославії — радикальну, відсунути її від монопольного володіння державними справами й знищити політично своїх бувших відступників Нікіча і Шуперину.

Гасло — боротьба з корупцією, викликане аферою між сином М. Пашіча Радою Пашічем та зятем Йовановіча — Стоядиновичем, було тепер головним коником, на котрому почав гарцювати С. Радіч. Ця афера захопила увагу широких кол громадянства, про неї мав рішати парлямент на перших своїх засіданнях; вона зробилася ще більше сензаційною, коли суд засудив на 15 днів арешту і на 125 тисяч динарів Раду Пашіча за наклеп та образу, нанесену Стоядиновичу у пресі і ствердив факт міліонового хабарництва. Це був неабиякий удар і для старого Пашіча, який саме збирався урочисто відсвяткувати свій вісімдесятилітній ювілей.

В звязку з цими всіми подіями всі з нетерплячкою чекали на зібрання парляменту, сподіваючись нових сензацій. І дійсно не помилились, бо коли перед скупштиною прийшла на денний порядок справа вибору комісії, котра малаб розглянути ріжні хабарницькі афери взагалі, а впершу чергу афери сина Пашіча, то виникло знову непорозуміння між радикалами та радічевцями. Радикали зрозуміли, що зовсім заховати цієї справи вже не можна, бо цим би рішучо скомпромітувались перед населенням як корупціонери, але хотіли виграти час і, покликуючись на комісію та закон про боротьбу з корупцією, ставили справу неясно що до вирішення часу, а Хорвати ставили рішучі вимоги з дуже коротким речинцем. Скінчилося тим, що за резолюцією уряду голосували лише самі радикали і то деякі здержались, а за резолюцією радічівців навіть уся опозиція. Другого дня кабінет Узуновича подався до димісії, а Л. Йовановіч потягнув за собою декілька радикальних послів і склав свій власний клюб у парляменті.

Коли радикали знову не зуміють знайти якогось тимчасового полагодження справи, якогось кількаденного порозуміння, або коли не буде розвязаний парлямент, то криза буде не лише затяжна, але дуже складна. Можна сподіватись також того, що С. Радіч, переконавшись, що для нього немає потрібних перспектив, піде знову на „порозуміння" з радикалами. **В. Анський.**

По широкому світі.

Французький уряд приготовляє цілу низку надзвичайних засобів, щоби стримати катастрофічний упадок валюти.

Англійські вуглекопи, так само як власники копалень, не хотять згодитись на проєкт уряду як управильнити заробітну плату робітників.

У Мароко, як запевняють еспанські офіціяльні комунікати, війська Абд-ель-Кріма знову зазнали невдачі, а деякі племена добровільно склали зброю.

Льойд Джордж провідник англійської ліберальної партії має намір зректись цього становища.

Німецько-польські переговори в справі редукції митових обмежень знову почались у Берліні, після довгої перерви.

У Пекіні на місце радянського посла Карахана буде призначений посол з Токіо Коп. Ці зміни є в звязку з останніми невдачами радянської політики в Китаю, після розгрому ген. Фенга.

Румунія, буцім то зібрала більше війська на кордонах Бесарабії у звязку з концентрацією радянських військ на кордонах Польщі.

Спорт і наша суспільність.

Львів, 22. травня 1926.

Наші спортовці вибрали собі цього року один день і назвали його своїм, у вірі, що таким робом зможуть бодай раз у рік притягнути увагу громадянства до спорту. На це вони почують неодин голос: „Не маємо економічної бази, широко розбудованої освітньої організаційної сіти, сильних політичних організацій, літературного руху, а вам забаглось спорту! А може й взагалі не почують нічого і пересічний патріот повернеться дипльоматично спиною до спортової афіші, так само як до книгарської вистави.

Чимало людей уявляє собі, що спорт є чимсь у роді примховатих забаганок. Спершу, на їх думку, треба мати инші організації, банки, навіть звичку до книжки, а щойно десь там далі прийде черга на спорт. Греки були трохи иншої думки. Вони творили найкращі зразки суспільного та державного життя і недосяжні зразки мистецтва, ставлячи весь час на першім місці культ фізичного розвитку. Переможці в олімпійських ігрищах зазнавали навіть більшої почести, як поети та фільософи. У них не істнував поділ на членів суспільности, що працюють виключно головою і на инших, що працюють виключно мязами. Плято чи Софокль творили в такій ідеальній атмосфері тільки тому, що їх мозок не розвивався коштом занедбаного тіла.

Один з володарів сучасного світа: англійський нарід, не розуміє духової праці незалежно від спорту. У школі чи в суспільнім життї спорт є в Англії не меншим предметом студій і захоплення, як політика або література. Коли вмирає вчений або великий діяч, то у його некрольогу поруч його творів і етапів суспільної діяльности рівне місце займає список його спортових перемог. Льойд Джордж або Мек Донельд грають партію гольфа з таким самим пересвідченням про її необхідність і вартість, як ідуть на віче. Одчиніть „Таймса": після перших сторінок з оголошеннями йде щодня сторінка зі спортовими звітами. Коли загальний страйк обмежив 24 сторінки „Таймса" до 4-ох, цей найбільший обсерватор світової політики, одержавши звістки про громадянську війну в Польщі, присвятив їм у двоє менше місця, як подорожі Амундсена, якого долею поцікавився більше. Спортова перемога Амундсена з перспективи загальної культури та майбутности є чимсь тривкішим, ніж тимчасові клопоти одної держави.

Але в нас не люблять порівнань. В нас мають звичку говорити, що ми живемо в наскрізь своєрідних обставинах, непохожих на ніякі инші. Гадав би хто, що витрачуємо всю енергію на зусилля думки та уяви — так, що на плекання тіла нема часу. Живемо в добі, якої героями є летун, атлет або фільмовий актор, а глядимо на цю добу мов з другої планети. В яких міжнародніх спортових змаганнях брали ми участь? Скажуть: не маємо за що. Чомуж не найшовся Українець, який стрібував би побити актуальний рекорд голодівки? Яка трагедія, що саме ці змагання, в яких у нас було би найбільше кандидатів: в їжі та питві, не зросли ще до висоти міжнародного спорту!

Спорт видається у нас здебільша примхою вузького спеціяльніста та далеким ідеалом, у першій мірі тому, що він охоплює надто багато ділянок життя, для яких ми не маємо найменшого зрозуміння. А спорт є саме висліддом зрозуміння ролі гігієни для одиниці та суспільности, ролі техніки, ролі естетики і ваги виховування нового здорового покоління. Без усіх цих основних елементів життя народу і його культура в найширшому розумінні цього слова все більше буде спиратися на глиняних ногах. **М. Р.**

НОВИНКИ.

— **Бронзова медаля для українського видавництва.** З 4 ч. віденського місячника „Український Філятеліст" довідуємося, що згаданому журналові признано на великій виставі маркознавства у Відні, що на днях покінчилася, бронзову медалю. Жюрі вистави нагородило український філятелістичний орґан за його зразкове ведення і за заслуги у висвітленні ріжних неясних питань українського маркознавства. На віденській виставі, як подає „У. Ф.", Україна була дуже добре заступлена. Було не тільки кілька спеціяльних збірок України, як нпр. дуже гарна збірка марок У. Н. Р. А. Штомана (срібна медаля), збірка марок З. У. Н. Р. — Й. Бавмгартена, але й у инших збірках були цінні українські марки (К. Піхлер, д-р К. Візер і инші). Жаль тільки, що не виставив своїх експонатів ніхто з філятелістів Українців. Такі нагоди треба нам усе використовувати. Видавництво „Український Філятеліст" у Відні, що бореться з матеріяльними труднощами, заслуговує на щиру підтримку загалу українських колєкціонерів.

— **Не хотять дітей.** У комісаріяті III-ої львівської дільниці находиться троє дітей, найдених на вулиці; двоє двомісячних немовлят хлопців, підкинув хтось на вулиці Вовчків 6, а на вул. Шпитальній найшли самотну, мабуть заблукану, 3-літню біляву дівчинку.

— **У справі залізничих інвалідів, вдів і сиріт.** Від чотирох літ стримав уряд ренту залізничим інвалідам, вдовам та сиротам. Меморіяли, інтервенції в соймі та міністерствах і процеси не мали ніякого успіху. Дирекції залізниць домагаються від покривджених, щоби вони зріклись емеритури, якщо хотять одержати ренту. Такі домагання не є згідні з істнуючими законами, ні договором підписаним польською державою в Сен-Жермен. Щоби боротись за належні права інвалідів, вдів і сиріт, у Кракові заснувався комітет залізничих рентовиків. Він звертається з проханням до залізничих інвалідів і сиріт пересилати свої рентові декрети або судові присуди з мирового суду у Відні (Schied gericht), судово леґалізовані. Відписи цих документів мусять бути зроблені як слід, зі штемплем на 40 сот. До них можна додати коротеньку заяву, який шлях дана особа вважає найдоцільнішим, щоби одержати належну їй ренту від 1. жовтня 1921. Комітет подає до відома інтересованим, що не має ніяких спеціяльних фондів на ведення цих справ. Листи висилати на адресу: Paweł Boczkaj, Kraków XIV, Długosza 15.

— **Наліпки** на день 28. травня видані Комітетом для вшанування 10-ліття смерти І. Франка, можна набувати в усіх українських культурних установах.

— **Голодовий спорт.** День 20-го ц. м. був 45. з черги днем посту віденського аматора голодівки Фред Еллерна, який хоче побити рекорд берлінця Джолі. Джолі заробив півтора міліярда, а Еллерн ще не зібрав на кошта лічення після такої голодівки. Тому він обіцяв голодувати ще пять днів, у надії відбити собі кошта свого рисковного підприємства. Еллерн є бідним студентом з Грацу. Віденська поліція затривожена недавною смертю одного з його попередників хоче заборонити дальші змагання з голодом сміливого молодця. Еллерн стратив в останніх пяти днях 3 кільо; в перших 40 днях стратив 15 кільо. Від тижня находиться він у стані напів омертвілої дрімоти. Лікарі його не відступають і досліджують тричі денно.

— **Акторка княжною.** Одна з найбільших французьких артисток, Сесіль Сорель з державного театру „Французької Комедії", вийшла замуж. Часописи передають собі цю звістку як сензацію тому, що вона вийшла за князя Сеґюр. Ще більшою сензацією є вік мадмуазель Сорель, яка більш 30 років виступає на сцені в ролях двайцятиліток.

— **Син диктатора.** Син грецького диктатора Панґальоса приїхав з Атен до Білгороду за дівчиною, з якою хоче женитись, всупереч волі свого батька. Вона — Сербка, Рета Тріпчіч, виселена кілька тижнів тому з Греції. Молодий Панґальос заявив представникам преси, що він таки ожениться в Білгороді і вернеться з нею до Греції вже як з жінкою. Син диктатора веде себе по диктаторському.

— **Модерні марки.** Нова жіноча мода: носити волосся остринжене по хлопячому буде увіковічнена навіть на марках. Американська республика Сан Сальвадор перша дала доказ поступу. Модерна дама, яка пишається на цих марках має ще й на чолі закручену кокетливо мичку. Одначе вона змальована там не для самого захоплення сучасним ідеалом краси. Практична держава веде при помочі марок пропаґанду за продуктом, який є її головним джерелом доходу: за кавою. Довкола жіночо-хлопячої голівки встється кавова зелена галузка з червоними овочами з надписом: „Найкраща кава".

— **Нові винаходи.** Один німецький інжинір винайшов лямпу, яка має неменші прикмети як чудодійна лямпа Аладина з „1001 ночі". Вона називається скромно „аналітичною лямпою", а її сила в ультрафіолєтних проміннях. Коли її світло паде на банкнот чи перлу можна негайно побачити, чи вони правдиві. Коли при довершенні злочину залишилась нпр. хустина або папір з кровю, лямпа стверджує точно, чи ця кров людська.

— **Образа чести Канібалів.** Льондон має дипльоматично-літературну сензацію. Дипльоматичний

чині вибори під багнетами війська, заповнюючи тюрми 20-ма тисячами українських громадян. Виборча абстиненція українського населення, яке з точки погляду міжнароднього права не входило тоді (перед рішенням Ради Амбасадорів) в склад польської держави, була в очах екзекутивних органів польської законности з л о ч и н о м. Тепер, коли якраз згідно з односторонніми міжнародніми постановами західні Українці є горожанами польської держави, їх участь у виборах теж є з л о ч и н о м. І нехай хтось збагне льогіку, спосіб думання і розуміння польських можновладців.

Для нормальної людини все те є незрозуміле, дивоглядне. Здобуваючи, приєднюючи зброєю і дипльоматичними заходами Галичину, Поляки хіба знали,— що найменше для себе, як не для світа! — що її заселює величезна українська більшість. У „власному заряді“ встановляючи основи виборчої системи до представницьких установ, укладаючи виборчу ординацію й її ґеометрію, знали вони теж, що українське населення, якщо схоче покористуватись своїми обмеженими правами, то вибере своїх дійсних представників. І нараз такий переляк з того приводу, що замісць польських послів, які припадково найшлися в соймі через українську абстиненцію, можуть бути вибрані українські посли через українську активність.

Жах збирає кожного „правовірного“ Поляка з такого обороту справи і то тим більше, що по думці пос. Римара до сойму ввійшлиб „провідники української ірреденти“.

Посторонній обсерватор, а навіть неознайомлений з українськими відносинами читач польської „народової“ преси, чуючи такі страхітливі прогнози, з дива не може вийти. Як то? Польська преса впевнювала, що українські політичні організації не мають ніякого впливу на населення, що той вплив став монополем покликаного до життя дефензивними чинниками Даниловича і тов., аж тут раптом на овиді „провідники української ірреденти“.

Але залишім ці міркування. Фактом є, що кошти порозуміння правиці з лівицею маємо ми заплатити. Ціною має бути зміна виборчої геометрії в некористь наших земель, хоч вже теперішня геометрія є для нас дуже некорисна. Лемківщина, західні повіти українсько-галицької території і Холмщина з Підляшам є вже так штудерно покраяні вздовж і впоперек виборчою геометрією і так штучно пришиті до польсько-етнографічних повітів, що голоси українського населення здебільшого не можуть дати позитивного висліду. Значіння українського елементу є зведене в нівець, а його права знасилувані. Крім того на польській етнографічній території один посол заступає пересічно 65 тисяч населення, на українській етнографічній области один посол заступає пересічно 85 тисяч населення, хоч населення Галичини є під політичним оглядом більше свідоме й розвинене, як нпр. Поморя чи більшости повітів Конгресівки.

Ще більше скарикатуризувати виборчу геометрію хіба вже не можна. А одначе польські партії задумують зробити ще одно насильство і перевести ще якусь виборчо-геометричну операцію.

Українська Парляментарна Репрезентація, українські політичні партії та все наше громадянство — без огляду на потребу чи зайвість участи у виборах — мусять всіми силами протиставитися задуманому насильству й обезцінюванню горожанської вартости українського елементу.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Централбанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Переляк.

(Від власного кореспондента.)

Париж, 16. травня 1926.

Певне ніде в світі звістки про виступ Пілсудського не викликали такого переляку, як у Франції. Збентежене і наполохане було Орсейське Побережя (Quai d' Orsay), перелякані до нестями французькі газети, які в своїй польській і східно-европейській політиці йдуть за кивками заграничного міністерства і — польського посольства. Зворушений — правда, з инших причин — був і орган комуністів, інспірований радянською амбасадою.

Не будь жури про нещасну рідну країну, яка не без превеликої вини Франції попалася в границі польської республики, то західний Українець не міг би без злорадної усмішки читати зойків, скавулінь і більш або менш недорічних міркувань французької преси з приводу варшавського державного замаху.

Було чого і скавуліти!

Від хвилі створення польських леґіонів у Франції аж до нинішнього дня Франція вкладає в Польщу безмір матеріяльного і морального капіталу — все з фантастичною метою збудувати собі з Польщі велику потугу, яка мала би не тільки давати противагу німецькій імперії, а й рівночасно шахувати українсько-російсько-сибірський бльок. Те надлюдське завдання приписала Франція польському народові, який на своїй питомій національній території не числить навіть 15-ти міліонів душ, себто ледве стільки, щоби, при толеранції сусідів, творити треторядну державу в роді Югославії.

Французькі зусилля тай припадковий збіг обставин на Сході Европи, який певне ніколи більше не повториться, роздули 15-міліоновий нарід до „30-міліонової нації“, а на союзі з тією уявленою „нацією“ французькі уряди будують свою політику в Середній і Східній Европі!

Щось, як свого часу, недавно тому, цісарська Німеччина на союзі з пестрою австро-угорською „нацією“ будувала свою середню европейську політику — з відомим результатом...

Тверезі голоси осторогі, що піднімаються в ряди-годи з боку непродажних обсерваторів польської дійсности (що згадаємо тут тільки знамениту книжку французького майора Ечегоєна „Pologne, Pologne...“), остаються голосами вопіючого в пустині, а французька преса, права й ліва, католицька, масонська й соціялістична, одним хором від років містифікує французьке громадянство славословіями для „могучої“, „патріотичної“ і якої ще собі хочете — „30-міліонової нації“, французької „посестри“ на Сході Европи. Mundus vult decipi також у міжнародній політиці.

Аж тут раптом телеграма за телеграмою про військове pronunciamento Пілсудського! Раптом виявляється, що французький „бастіон“ на Сході Европи, навіть у своїм польськім ядрі не такий то сильний, суцільний, одноцільний, надійний, яким собі його уявляла ціла Франція.

Ціла концепція французької заграничної політики раптом розпочала хитатися в своїх основах. Алярм! Виривки статтей газет ріжних напрямів дадуть найкращий зразок французького страху й переляку.

Ось орган Люшера, одного з редакторів версайського мира, „Petit Journal“:

„...не можна говорити про консолідацію, коли хитаються самі підстави молодої республики. Який і не був би вислід боротьби, то таки треба на жаль сконстатувати, що вона матиме страшенні наслідки для країни, яка тільки розпочала організуватися.

„В жахливім конфлікті, який розділює наших союзників на Сході, французьке громадянство не бере сторони ні правих, ні лівих Поляків. Воно бере сторону Польщі самої і висловлює гаряче бажання ладу й мира“.

Щоб і не сталося, а повно небезпек добачує в польській кризі і „Temps“.

„Трицять-міліонова країна не розсиплеться через ніч у горожанській війні, і немає сумніву, що польська нація отямиться заки доконається непоправне. Щоб отямитися, доволі Полякам подумати про уважливість, з якою Берлін і Москва мусять глядіти на варшавські події, і про користи, які захотять витягнути собі з тої внутрішньої крізи чужі елементи, що не занедбують ніякої нагоди шкодити Полякам, коли на черзі стоять міжнародні питання і польські інтереси“.

Орган лівого картелю „Quotidien“ пригадує собі національні меншости:

„Треба рахуватися зі становищем, яке займуть провінції Польщі, в яких є численні елементи білоруські, російські й українські, більше ворожі Вітосові, ніж Пілсудському.“

Франція занепокоєна і Пілсудський повинен зараз її заспокоїти ділами — каже соціялістична „Lanterne“:

„Сама особа маршала нам симпатична, одначе треба, щоб він актами нас заспокоїв. Першим актом повинно бути створення законного уряду, опертого на демократичних силах країни.

„Серед теперішніх відносин Европи польська революція є шкідною подією. Одначе колиб новому міністерству повелось поправити захитане економічне й фінансове становище Польщі, то нинішні непорядки не мали би як наслідку здачу Польщі під застрашаючі затії її небезпечних сусідів. Колиж ні, то треба ждати якнайгіршого“.

Роялістична „Action Française“ в своїй сліпоті в польських відносинах думає, що така фігура, як Вітос, ординарний хлопоман і демагог, воплочує в собі ідею державного будівництва, ладу й порядку, тай пише:

„Ті, що ставлять опір Пілсудському, зрозуміли небезпеку нового демократичного наступу в країні, в якій так важко створити собі адміністрацію, армію, скарб і всі инші органи держави, яку видобуто з нічого. Було риском, а навіть провокацією природи річей будувати таку країну під режімом повної демократії — бо польська конституція є одна з найбільш демократичних конституцій, і перевисшає її щодо демократичних хиб тільки турецька конституція.“

Ревне ридає над Польщею републиканський „Rappel“:

„Саме в хвилі, коли Росія і Німеччина будують млин, який може змолоти Польщу, вона навязує до найсумніших традицій своєї історії. Ворохобні, конфедерації, полки проти полків, облога президента републики, внутрішні свари, захитання конституційної влади, пониження держави, — все, чого треба, щоби розрадувати історичних ворогів Польщі, які зі зброєю в руках заєдно чигають на неї.

„Внутрішня незгода неминуче веде до розбору чужинцями.

„Польща, здається, призабула це, нехай би бодай Франція памятала!“

Комуністична „Humanité“:

„Пілсудський — заклятий ворог революційної Росії. Імя його нагадує протирадянський хрестовий похід, чужинецьку інтервенцію...“

Одначе, кінчить комуністична газета — воно тим краще: „Коли все буде в Европі зруйноване, пролетарі поділяться рештою“.

На цьому кінчимо виривки з французької преси з нагоди виступу Пілсудського. Ведені щирою симпатією для французького народу і його культури, ми можемо тільки побажати в інтересі її і нашім, аби на самім алярмі у Франції не покінчилося, а щоби варшавська кріза дала товчок ревізії французької політики на Сході Европи. Бо дотеперішня французька політика в нашій частині Европи розтягає на Францію всі ті почування, якими дишуть до французької союзниці, Польщі, всі сумежні з Поляками народи — серед них не на останньому місці Українці, а в заплату за те політика та не може не принести Франції, в ближчій або дальшій будучности, прикрих і важких розчарувань.

В. Левицький.

З політичного життя Югославії.

Кріза в політичному житті. — Уряд без С. Радіча. — Під знаком розвалу партій. — Корупція. — Нова кріза уряду.

(Від власного кореспондента.)

Білгород 17. травня 1926.

Політичне життя Югославії в останніх часах увійшло в нову фазу, характерними рисами котрої є: закулісна боротьба й безконечні крізи та пертурбації у внутрішньому житті двох найбільших партій. Хоча це все із зовнішнього боку не має вигляду особливих подій, але воно нагадує собою підготовчу працю вулькану, котрий нараз може принести чималі несподіванки. Стежучи за ріжними змінами, за щоденними дрібними несподіванками, можна ствердити, що Югославія переживає глибоку крізу в свойому внутрішньому політичному житті, хоча цю крізу ріжні махінації та заходи досвідчених політиків з дня на день відволікають, усеж таки процес іде своїм шляхом і рано чи пізно виявляться й наслідки цього процесу. А вони можуть бути при деяких обставинах і рішаючого значіння в майбутньому житті цієї держави щодо її внутрішнього політичного устрою.

Все почалося з того часу, як у спілку з радикалами ввійшли Хорвати (С. Радіч), змінивши на зовні свою політику. Радіч попав був на міністерський столець, на котрому, до речі кажучи, не довго просидів. Своєю тактикою, особливож промовами на ріжних зібраннях він раз-у-раз ставив уряд у неможливе становище. Добившись того, що М. Пашіч примушений був уступити, він не перемінив свого відношення й до нового уряду М. Узуновича. Будучи сам міністром, С. Радіч на зібраннях називав своїх товаришів-міністрів з радикальної партії злодіями і гостро критикував їх діяльність. Це привело до того, що Узунович поставив рішучу вимогу Хорватам міністрам усунути з уряду С. Радіча на зразок того, як це раніш зробив М. Пашіч. Такий хід, видно з усього, був повною несподіванкою для Радіча й викликав у нього тимчасове збентеження. Узунович не зробив своєї ультимативної вимоги, не забезпечивши себе, а покористувався святочним відпочинком парляменту, коли неможливо було вирішити справи з тим, чи його уряд матиме більшість, чи ні, і зумів притягти на свій бік деяких послів Хорватів.

С. Радіч рішуче відмовився уступити. Узунович проголосив димісію уряду й одночасно дав на затвердження королеві спис нового уряду, в котрому крім радикалів лишилися і два міністри Хорвати: Нікіч і Шуперина. Таким робом з Радічем трапилося те, що він бажав зробити своїм спільникам радикалам — розкол у партії. Щоб якось урятуватись, він скликав 22. квітня у Загребі всіх своїх послів і там дістав від них заяву повного довіря разом з резолюцією вести й надалі політику порозуміння з радикалами. Нікіч і Шуперина зуміли притягти на свій бік лише шістьох послів, після чого всім стало зрозумілим, що надії на більший розкол у партії не справдилися. Не диво, що ті посли почали вести переговори з Радічем про своє повернення в партію.

Тимчасом і в радикальній сербській партії не йшло все гаразд. Акція, розпочата Л. Йовановічем проти М. Пашіча, почала приймати гостріші форми і Пашіч нарешті